

Beslissing 2011-03 van de Raad voor de Journalistiek

over de klacht van

de heer Pieter De Crem, minister van landsverdediging

tegen

Het Nieuwsblad en Fabian Lefevere, journalist

Met een brief van 22 december 2009 dient de heer Pieter De Crem, minister van landsverdediging, klacht in tegen Het Nieuwsblad en tegen journalist Fabian Lefevere naar aanleiding van twee artikelen die werden gepubliceerd in de krant van 16 december 2009. Namens Het Nieuwsblad en de journalist stelt financieel en administratief manager Toon Van den Meijdenberg in een brief van 26 januari 2010 een ontmoeting voor met de minister om na te gaan of een minnelijke regeling van het geschil mogelijk is. Op 2 september 2010 vindt op het kabinet van de minister een verzoeningsgesprek plaats, maar deze ontmoeting levert geen minnelijke regeling op.

Met een brief van 29 september 2010 antwoorden financieel en administratief manager Toon van den Meijdenberg en journalist Fabian Lefevere op de klacht. Met een brief van 27 oktober 2010 repliceert minister De Crem op het standpunt van Het Nieuwsblad en de journalist.

De rapporteringscommissie van de Raad voor de Journalistiek heeft de zaak behandeld op 28 januari 2011. Namens klager verscheen de heer Alfons Vanheusden, juridisch adviseur. Voor Het Nieuwsblad verscheen manager Toon van den Meijdenberg en journalist Fabian Lefevere was in persoon aanwezig.

DE FEITEN

Tijdens het Allerheiligenweekend van 2009 heeft minister De Crem een missie ondernomen naar de Seychellen. Op de missie is nadien scherpe kritiek geleverd door SP.A.-kamerlid David Geerts. In Het Nieuwsblad van 16 december 2009 brengt Fabian Lefevere hierover verslag uit, in een artikel onder de kop 'De Crem onder vuur na missie op Seychellen'. Naast het artikel wordt ook een kaderstuk geplaatst onder de titel 'Het blunderboek van De Crem', waarin kort enkele eerdere incidenten rond de minister worden opgesomd.

DE STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

Klager is van mening dat in het artikel en in het bijhorende kaderstuk meerdere fouten staan, die neerkomen op een onjuiste en tendentieuze voorstelling van de feiten waardoor zijn reputatie wordt aangetast. In de eerste plaats schrijft de journalist dat klager in een peperduur hotel, a rato van 600 euro per nacht, verbleven heeft. In werkelijkheid was aan de journalist meegedeeld dat het hotel gereserveerd was aan een goedkoper tarief dan op de website van het hotel geafficheerd is. In de tweede plaats legt de journalist de woordvoerder van klager tweemaal het woord 'levensbelangrijk' in de mond in verband met de missie, terwijl de woordvoerder die term nooit gebruikt heeft. Volgens klager is dat gebeurd om de toelichting door de woordvoerder ongeloofwaardig of minstens belachelijk te maken. Voorts wordt in het kaderstuk geschreven dat klager in januari 2008 gezegd heeft dat op de luchtmachtbasis van Kleine Brogel nucleaire wapens liggen. Klager heeft toen echter enkel gesproken over de

nucleaire capaciteit van de luchtmachtbasis, zonder daarmee te zeggen dat er effectief kernwapens liggen. In het kaderstuk wordt eveneens beweerd dat klager gebeld heeft naar een bar in New York om zijn beklag te doen over een barmeisje, maar dat wordt door klager formeel ontkend. Ten slotte wordt in het kaderstuk geschreven dat een zending naar Zuid-Amerika afgelast is na kritiek van SP.A-senator Crombez, terwijl de afgelasting gebeurde vanwege het vertrek van Herman Van Rompuy uit de Belgische regering, wat de aanwezigheid van klager in België noodzakelijk maakte.

Het Nieuwsblad en journalist Fabian Lefevere voeren aan dat het artikel de journalistieke weergave is van een dispuut tussen de oppositie, meer bepaald SP.A-kamerlid Geerts, en de meerderheid, meer bepaald minister De Crem. Elk van beide komt aan het woord met zijn verhaal, en verweerders betwisten ten stelligste dat zij een beschadigingsoperatie willen voeren, zoals klager beweert. In het artikel heeft de woordvoerder van klager uitvoerig de gelegenheid gehad om de kritiek punt per punt te weerleggen, en hiervoor is zelfs meer ruimte uitgetrokken dan voor het standpunt van Geerts. De formulering over de prijs van het hotel had misschien beter gekund, maar de mogelijk foute indruk is verderop weggewerkt doordat de woordvoerder van Defensie duidelijk mag onderstrepen dat de consul van de Seychellen het hotel heeft gereserveerd tegen een goedkoper tarief dan op de website van het hotel is geafficheerd, wat nog eens aangekondigd wordt met de tussentitel ‘goedkoop tarief’. Het klopt niet, zoals klager betoogt, dat het woord ‘levensbelangrijk’ in de mond wordt gelegd van de woordvoerder van de minister. Het woord is enkel gebruikt als een parafrasering, maar niet als een citaat van de woordvoerder en moet gezien worden in de context van het artikel. In het kaderstuk ‘Het blunderboek van De Crem’ wordt een overzicht gegeven van verhalen die klager de voorbije maanden in opspraak brachten. Hierover is al uitgebreid bericht in andere media, zonder dat klager het nodig vond om daarover klacht in te dienen. Klager probeert zijn uitspraak over Kleine Brogel, dat ‘iedereen weet dat er nucleaire capaciteit aanwezig is in Kleine Brogel’ te verklaren met de semantische uitleg dat nucleaire capaciteit nog niet hetzelfde is als nucleaire opslag, maar dat is niet overtuigend. Over het incident in de bar in New York zegt klager dat hij zelf niet gebeld heeft. Strikt genomen was het een medewerker van zijn kabinet, maar er mag van worden uitgegaan dat minister en kabinet één en ondeelbaar zijn. Ten slotte klopt het dat de missie naar Zuid-Amerika is afgezegd na kritiek van senator Crombez; de chronologie is wel degelijk juist. Het Nieuwsblad en Fabian Lefevere zijn dan ook van mening dat de klacht ongegrond moet worden verklaard.

BESLISSING

Na een analyse van de standpunten van partijen en van de betwiste artikelen komt de Raad voor de Journalistiek tot de bevinding dat de artikelen een aantal kleinere onzorgvuldigheden bevatten.

Na de aanzet ‘Eerst de feiten’ wordt in het eerste artikel geschreven dat minister De Crem verbleef ‘in een peperduur hotel, a rato van 600 euro per nacht en per persoon’. Deze passage wordt later in het artikel weliswaar genuanceerd door een reactie op te nemen van het kabinet van de minister dat meedeelt dat er een goedkoper tarief is verkregen. Door de manier waarop de prijs van het hotel bij het begin van het artikel als een feit wordt voorgesteld kan echter, zoals Het Nieuwsblad zelf erkent, de indruk ontstaan dat dit ook de effectief betaalde prijs was.

Tweemaal wordt in het artikel het woord ‘levensbelangrijk’ gebruikt, waarmee de journalist naar eigen zeggen de reactie van het kabinet parafraseert. Door de term de tweede maal te

laten volgen door de mededeling dat het bezoek van de minister de sleur voor de bemanning doorbreekt, krijgt hij, al dan niet gewild, een ironische bijklank.

Ten slotte wordt gesuggereerd dat minister De Crem zijn reis naar Zuid-Amerika heeft afgezegd vanwege kritiek door een senator, terwijl de afgelasting volgens de minister verband hield met het vertrek van Herman Van Rompuy uit de Belgische regering. Door de opname van deze passage in het kaderstuk 'Het blunderboek van De Crem' kan ten onrechte de indruk gewekt worden dat er een oorzakelijk verband is tussen de afgelasting en de kritiek van de senator.

Bij de beoordeling van de eerste onzorgvuldigheid moet rekening worden gehouden met het feit dat de directe aanleiding van het artikel de kritiek was van een kamerlid op de missie naar de Seychellen, en dat de informatie in het artikel ook gebaseerd was op die kritiek. De journalist heeft op eigen initiatief het standpunt van de woordvoerder van de minister gevraagd en hierover ook uitvoerig bericht. Het standpunt van de minister heeft zelfs meer ruimte gekregen dan de kritiek van het kamerlid. Als de aanzet van het artikel tot een verkeerde interpretatie zou kunnen leiden, dan wordt dit hierdoor verder in het artikel afdoende gecorrigeerd.

De journalist moet de verklaringen van de geïnterviewde getrouw weergeven (artikel 3 van de Code van de Raad voor de Journalistiek) en moet in zijn berichtgeving het onderscheid maken tussen feitelijke berichtgeving en commentaar (artikel 4 van de Code). Het woord 'levensbelangrijk' werd door de geïnterviewde niet gebruikt. In dit concrete geval meent de Raad evenwel dat de journalist geen beroepsethische fout heeft gemaakt door de reactie van het kabinet op de scherpe kritiek van een volksvertegenwoordiger die de reis 'ronduit onaanvaardbaar' had genoemd, te parafaseren door ze met de term 'levensbelangrijk' samen te vatten. Als die term al een ironische bijklank krijgt, dan heeft dat vooral te maken met de aard van het artikel waarin verslag werd uitgebracht van de kritiek op de zending naar de Seychellen.

Wat de feitelijke onzorgvuldigheid in het kaderstuk betreft, meent de Raad voor de Journalistiek dat het hier niet gaat om een fout of een bewuste verdraaiing van de feiten. Op zich is het immers zo dat de afgelasting van de reis chronologisch gebeurde na kritiek van een senator.

Het gaat in deze bijgevolg om onzorgvuldigheden, die volgens de Raad voor de Journalistiek niet van die aard zijn dat zij een beroepsethische fout uitmaken.

Daarom is de Raad voor de Journalistiek van oordeel:

De klacht is ongegrond

Brussel, 10 maart 2011